

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Кафедра клінічної психології та психічного здоров'я

Савенкова І.І. Венгер Г.С.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА
ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З НАВЧАЛЬНОЇ
ДИСЦИПЛІНИ**

**«НЕЙРОАНАТОМІЯ ТА ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ ВИЩИХ
ПСИХІЧНИХ ФУНКЦІЙ»**

**для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої
освіти спеціальності С4 Психологія спеціалізації «Клінічна
психологія»**

Одеса – 2026

**Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д.Ушинського»
(Протокол №10 від 26 лютого 2026 р.)**

Автори:

Савенкова І.І., завідувач кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», доктор психологічних наук, професор.

Венгер Г.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського».

Рецензенти:

Корсканова С.В., завідувач кафедри психології Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова., кандидат психологічних наук, доцент.

Мартинова Ю.Ю. доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», кандидат медичних наук, доцент.

Рекомендовано до друку вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № від лютого 2026 р.).

УДК: 378:159.95:[159.91+611.8](07)

Савенкова І.І. Венгер Г. С. Методичні рекомендації з дисципліни «Нейроанатомія та психофізіологія вищих психічних функцій» для здобувачів другого (магістерського) рівня спеціальності С4 «Психологія» за ОПП «Клінічна психологія». – Одеса : Університет Ушинського, 2026. – 30 с.

Методичні рекомендації містять систематизоване викладання навчальної дисципліни, завдання до практичних занять та виконання самостійної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 Психологія; висвітлюють загальні й окремі питання анатомо-фізіологічної основи вищих психічних функцій відповідно до нових стандартів навчальної програми.

Подано анотацію дисципліни, вимоги до знань і вмінь здобувачів, набутих у процесі вивчення дисципліни; плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, рекомендовану літературу, індивідуальні навчально-дослідні завдання.

ЗМІСТ

Навчально-тематичний план дисципліни.....	3
Вступ.....	5
Анотація навчальної дисципліни.....	6
Опис навчальної дисципліни.....	9
Плани практичних занять та завдання до самостійної роботи	10
Технологічна карта дисципліни.....	14
Самостійна робота.....	18
Індивідуальні навчально-дослідні завдання.....	20
Критерії оцінювання.....	21
Засоби діагностування результатів навчання.....	24
Питання до екзамену	25
Тести для самоперевірки.....	27
Рекомендована література.....	30

Навчально-методичний план дисциплін

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні основи нейроанатомії психофізіології												
Тема1. Теоретична основа нейроанатомії та психофізіології	14	2	3			9	14	1	1			12
Тема2. Методологічна основа Нейроанатомії та психофізіології	15	2	3			10	15		1			13
Тема 3. Провідні шляхи та кіркові центри зорового аналізатора.	14	2	3			9	14	1	1			12
Разом за змістовим модулем I	43	6	9			28	43	2	3			38
Змістовий модуль II. Нейроанатомія та психофізіологія сомато-сенсорної та рухової діяльності людини												
Тема 4. Психофізіологія слухової, смакової та нюхової систем.	14	2	3			9	14	1	1			12
Тема 5. Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем	14	1	3			10	14		1			
Тема 6 Психофізіологія рухової діяльності та адаптації людини	14	2	3			9	14	1	1			12
Разом за змістовим модулем II	42	5	9			28	42	3	3			37
Змістовий модуль III. Клінічна практика та інновації в нейроанатомії та психофізіології												
Тема 7. Загальні поняття та терміни в нейроанатомії та психофізіології	14	2	3			9	14	1	1			12
Тема 8. Психофізіологічні механізми	13	1	3			9	13		1	1		

управління поведінкою												
Тема 9. Проблема мовлення в нейроанатомії та психофізіології ВПФ	14	2	3			9	14		1			12
Тема 10. Нейроанатомічні та психофізіологічні засади генезу нейропсихологічних синдромів полімодального генезу.	14	2	3			9	14	1	1			13
Разом за змістовим модулем III	55	7	12			36	55	2	4			50
ІНДЗ	10				10		10		10		10	
Усього годин	150	18	30		10	92	150	6	10		10	124

Вступ

Методичні рекомендації призначені для студентів спеціальності С4 «Психологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти, які навчаються за ОПП «Клінічна психологія», у якості допомоги при підготовці до практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Нейроанатомія та психофізіологія вищих психічних функцій».

Методичні рекомендації розроблені на підставі Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», Положення про порядок подання навчально-методичних видань у державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет ім. К.Д.Ушинського».

Методичні рекомендації містять рекомендації до виконання практичних занять та самостійної роботи здобувачами другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності С4 Психологія; навчально-методичний план дисципліни, анотацію навчальної дисципліни; план практичних занять та завдання до самостійної роботи; технологічну карту дисципліни; індивідуальне навчально-дослідне завдання; критерії оцінювання за різними видами роботи, критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю; засоби діагностування результатів навчання; питання до екзамену; тестові завдання для перевірки знань; рекомендовану літературу.

Сподіваємося, що методичні рекомендації допоможуть студентам успішно підготуватися до практичних занять та засвоїти матеріал для самостійного опрацювання.

Анотація навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни «Нейроанатомія та психофізіологія вищих психічних функцій» є формування системи базових знань у сфері нейроанатомія, психофізіологія вищих психічних функцій. розуміння психофізіологічної єдності людини, центральним регулятором якого є мозок людини як матеріальний субстрат психічного. Вивчити фізіологічні механізми і процеси психічної діяльності людини в єдності та взаємозв'язку; розкрити нейрофізіологічні механізми психічних станів та шляхи реалізації психічних процесів; сформувати у студентів розуміння людини як цілісної біопсихосоціальної системи та ознайомити їх з багатогранністю проявів психічної та повсякденної життєдіяльності особистості на основі здійснення нервово - гуморальної регуляції функцій. Підготувати висококваліфікованих фахівців, інформованих про нейрофізіологічні основи формування інстинктивної і свідомо - мотивованої поведінки. Надання здобувачам уявлення основ спеціальних знань у галузі нейропсихології, зі змістом дослідницької та практичної діяльності клінічних психологів у відповідності до вимог роботи клінічного психолога у клініці; ознайомлення з предметом, об'єктом, базовими категоріями, методологією клінічної психології, завданнями, принципами, формами й методами соціально – психологічного впливу на свідомість особистості майбутнього клінічного психолога та підготовка майбутніх фахівців до роботи з клієнтами та пацієнтами у клініці, вивчення функцій та специфіки роботи психолога у клініці; поглибленого розуміння порушень психічних процесів при органічних ураженнях ЦНС, розуміння психічних процесів з позиції психосоматичної єдності людини та особливостей порушення поведінки людини при порушеннях сприймання, мислення, пам'яті, уваги, уяви при органічних ураженнях ЦНС.

Сформувати мотивацію щодо використання набутих знань у професійній діяльності клінічного психолога.

Дозвіл на використання ШІ: здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ШІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення.

Можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті Мета: Ця можливість надається для сприяння індивідуальним освітнім траєкторіям, визнання попереднього досвіду та досягнень здобувачів, а також для оптимізації їхнього навчального навантаження.

Очікувані програмні результати навчання

ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН12. Підтримка власного психічного здоров'я та професійного розвитку.

Очікувані результати вивчення дисципліни

знати:

- теоретичні підходи щодо ролі нейроанатомії та психофізіології в нейропсихології та психологічній реабілітації;
- основи нейроанатомії та психофізіології;
- методи нейроанатомії та психофізіології;
- категоріально-понятійний апарат психофізіології та нейроанатомії;
- основні принципи та методи нейроанатомії та психофізіології.

уміти:

- оперувати категоріально-понятійним апаратом психофізіології та нейроанатомії;
- аналізувати та пояснювати прояви психофізіологічних явищ;
- планувати та організовувати дослідження психофізіологічних явищ;
- використовувати методи дослідження психофізіологічних явищ.
- виявляти закономірності та особливості фізіологічного та психологічного розвитку і функціонування;
- розрізняти фізіологічні аспекти формування та перебігу психічних явищ в контексті професійних завдань;
- здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань;
- застосовувати знання про психофізіологічні явища в практичній діяльності клінічного психолога;
- обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел;
- формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, модифікувати висловлювання відповідно до культурних особливостей співрозмовника;
- аналізувати основні поняття нейроанатомії та психофізіології.

Здобувачі, які використовують ШІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ШІ у роботі;
- пояснити як саме ШІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків);
- пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ШІ і в яких аспектах вносено власні корективи.

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті Перезарахуванню підлягають лише ті результати навчання (знання, вміння), які відповідають програмним результатам навчання або змісту навчальних тем дисципліни «Нейроанатомія та психофізіологія вищих психічних функцій».

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Інтегральна компетентність:

ІК. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 01. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 04. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 09. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

СК3. Здатність обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності; обирати психодіагностичні інструменти та інтерпретувати результати.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації з клінічної психології) з використанням науково верифікованих методів та технік; обирати психологічні втручання різної інтенсивності.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології; надавати рекомендації для покращення психічного здоров'я.

СК6. Здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах; скеровувати за подальшою фаховою допомогою.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; вести документацію, в т. ч. електронну.

СК8. Здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію; оцінювати ефективність обраної стратегії та застосування промоційних та профілактичних інструментів.

СК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги у складних життєвих ситуаціях; планувати промоційну та профілактичну стратегію для пацієнта.

Міждисциплінарні зв'язки: «Клінічна психологія та нейропсихологія, нейродіагностика, корекція та нейрореабілітація», «Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація», «Патопсихологія та основи психіатрії (з психофармакологією)», «Виробнича практика (з клінічної психодіагностики)».

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів –5	Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини ОПП Клінічна психологія	Статус дисципліни: Обов'язкова	
Змістових модулів – 3	Спеціальність С4 Психологія	Рік підготовки:	
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – доповідь		1-й	1-й
Загальна кількість годин - 150		Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 6	Рівень вищої освіти: другий (магістерський)	Лекції	
		18 год.	6
		Практичні, семінарські	
		30год.	10
		Лабораторні	
		0год.	0
		Самостійна робота	
		92год.	124
Індивідуальні завдання:			
10 год.	10		
		Вид контролю: екзамен	

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Теми практичних занять

№ теми	Назва теми Форма заняття	Кількість годин	
1	<i>Семінар</i> «Теоретична основа нейроанатомії та психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога з використанням ШІ в навчальному процесі»	4	2
2	<i>Дискусія</i> «Сучасний погляд на нейроанатомічні та психофізіологічні засади в пізнанні психіки людини в нормі та при патології»	3	1
3	<i>Діагностування</i> «Нейродіагностика функції кіркових центрів зорового аналізатору»	3	1
4	<i>Вирішення практичних завдань</i> «Психофізіологія слухової, смакової та нюхової систем, їх взаємозв'язок в нормі та при патології».	3	1
5	<i>Круглий стіл:</i> «Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем, сучасні теорії та практики»	3	1
6	<i>Дискусія</i> «Сучасні підходи до психофізіології рухової діяльності та адаптації людини, недоліки та переваги»	3	1
7	<i>Семінар</i> «Загальні поняття та терміни в нейроанатомії»	3	1
8	<i>Дискусія</i> «Психофізіологічні механізми управління поведінкою, аналіз теорій та концепцій, переваги та недоліки»	3	1
9	<i>Діагностування</i> «Психофізіологічні методи діагностування психічного стану пацієнта»	3	1
10	<i>Вирішення практичних завдань</i> «Нейроанатомічне пояснення нейропсихологічних синдромів полімодального генезу.».	3	1
Разом		30	10

Практичне заняття 1

Семінар «Теоретична основа нейроанатомії та психофізіології вищих психічних функцій»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Предмет, задачі та методи дисципліни «Нейроанатомія та психофізіологія вищих психічних функцій».
2. Історичний нарис розвитку анатомії центральної нервової системи.
3. Прикладні галузі нейроанатомії та психофізіології.
4. Історія становлення нейроанатомії та психофізіології ВПФ як науки.
5. Прикладні галузі нейроанатомії та психофізіології.

Обов'язкове практичне завдання:

Робота в малих групах.

1. Дати характеристику методологічним особливостям анатомії та фізіології ЦНС як самостійної науки.

2.Скласти таблицю щодо предмета, завдання та структури головних напрямків еволюції нервової системи.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [3], [5], [7], [9], [10], [12].

Практичне заняття 2

Круглий стіл «Анатомічна структура нервової системи»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

- 1.Нейрогуморальна регуляція, характеристика.
2. Філогенез різних форм поведінки, особливості.
- 3.Функції нервової системи, характеристика.
4. Будова та розвиток нервових клітин, особливості.
5. Роль мієлінової оболонки, особливості.
6. Функції, властивості та класифікація нейронів, особливості.
7. Будова та види синапсів, характеристика.
8. Нейроглія – її типи, місце локалізації та значення, характеристика.
- 9.Рефлекторний принцип функціонування нервової системи (рефлекси та їх класифікація, рефлекторна дуга), характеристику.
- 10.Нервові центри; оболонки та кровопостачання головного і спинного мозку, лікворна система мозку, характеристика.

Обов'язкове практичне завдання:

Робота в малих групах.

1. Скласти таблицю структурних компонентів прояву нейрогуморальної функції..
- 2.Порівняти основні наукові підходи щодо вивчення філогенезу різних форм поведінки.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[2], [4], [5], [6], [8], [10], [13].

Практичне заняття 3

Семінар «Спинний мозок та спинномозкові нерви»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

- 1.Зовнішня та сегментарна будова спинного мозку, невромер.
2. Будова сірої та білої речовини.
- 3.Провідникові шляхи спинного мозку і зв'язок з головним мозком.
- 4.Спинномозкові нерви, їх похідні та області іннервації.
- 5.Нервові сплетіння та їх гілки.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії робота в малих групах:

1. Дати характеристику формам провідникових шляхів мозку.
- 2.Порівняти основні психологічні структурні компоненти прояву різних форм соматогенних порушень психіки. Стисло обґрунтуйте свою відповідь.
- 3.Складіть схему основних анатомічних компонентів лімбічної системи.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[2], [3], [5], [7], [8], [10], [14]

Практичне заняття 4

Семинар «Головний мозок, відділи, функції»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Будова та функціональна роль проміжного мозку.
2. Будова та функціональна роль таламусу.
3. Будова та функціональна роль епіталамусу.
4. Будова та функціональна роль метаталамусу.
5. Будова та функціональна роль субталамусу.
6. Будова та функціональна роль гіпоталамусу.
7. Лімбічна система та її зв'язки.
8. Структура лімбічної системи.
9. Онто – та філогенез лімбічної системи.
10. Функції лімбічної системи.
11. Зв'язки лімбічної системи.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах)

1. Поясніть, чому проміжний мозок називають центром відчуттів людини?
2. Порівняйте зовнішню та внутрішню будову проміжного мозку.
3. Розкрийте значення таламічних ядер.
4. Поясніть твердження одного з хірургів Наполеона: “Рани у переможців загоюються швидше, чим у переможених”.
5. Самостійно опишіть особливості будови та діяльності залоз внутрішньої секреції, таких як епіфіз та гіпофіз.
6. Розкрийте значення лімбічної системи та її вікові особливості формування.
7. Поясніть висловлювання Ж.-Ж. Руссо: “Всі емоції гарні, коли ми володіємо ними: всі погані, коли ми їм підкорюємося”.
8. Складіть схему основних анатомічних компонентів лімбічної системи.
9. Поясніть, чому лише людина має здатність плакати при сильних негативних чи позитивних емоціях?
10. Складіть схему центрів та зв'язків лімбічної системи.
11. Розкрийте особливості “володіння відчуттями” у дорослих і дітей, та охарактеризуйте зв'язки проміжного мозку з корою головного мозку.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

Практичне заняття 5

Семинар «Поняття «провідникові шляхи, характеристика»

Форма організації на занятті:

Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:

1. Поняття “провідникові шляхи”, характеристика.
2. Внутрішні зв'язки головного та спинного мозку:

3. Асоціативні провідникові шляхи; комісуральні провідникові шляхи; проєкційні провідникові шляхи, характеристика.
4. Провідникові шляхи пірамідної системи; провідникові шляхи екстрапірамідної системи, характеристика.
3. Сенсорні провідникові шляхи, характеристика.
4. Види рецепції;
Провідникові шляхи протопатичної чуттєвості;
Провідникові шляхи глибокої чуттєвості;
Провідникові шляхи поверхневої чуттєвості;
Сенсорні шляхи мозочкового напрямку.
4. Проєкційні зв'язки мозочка.

Обов'язкове практичне завдання:

Питання для дискусії (робота в малих групах):

1. Поняття “провідникові шляхи”, характеристика.
2. Внутрішні зв'язки головного та спинного мозку, характеристика.
3. Асоціативні провідникові шляхи, характеристика.
4. Комісуральні провідникові шляхи, характеристика.
5. Проєкційні провідникові шляхи, характеристика.
6. Провідникові шляхи пірамідної системи, особливості.
7. Провідникові шляхи екстрапірамідної системи, особливості.
8. Сенсорні провідникові шляхи, особливості.
9. Види рецепції;
Провідникові шляхи протопатичної чуттєвості;
Провідникові шляхи глибокої чуттєвості;
Провідникові шляхи поверхневої чуттєвості;
Сенсорні шляхи мозочкового напрямку.
10. Проєкційні зв'язки мозочка.

Результати доповіді на практичному занятті.

Рекомендова література:

[1], [2], [5], [6], [8], [11], [12].

ТЕХНОЛОГІЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Форма організації на занятті	Обов'язкове практичне завдання	Термін виконання
Семінар «Теоретична основа нейроанатомії та психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога з використанням ШІ в навчальному процесі»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Що є предметом нейроанатомії? 2. У чому полягає сутність психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога? 3. Які теоретичні основи нейроанатомії та психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога? 4. Які напрямки роботи нейроанатомії ефективно використовує в роботі клінічний психолог? 5. У чому полягає теоретична основа нейроанатомії та психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога ?	Завдання 1. Робота в малих групах. Кожна група – розробляє теоретичні основи нейроанатомії та психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога . 2. Зробити ресурсну карту з теоретичних основ нейроанатомії та психофізіології в підготовці майбутнього клінічного психолога. Результати доповісти на практичному занятті.	На прак. занятті
Дискусія «Сучасний погляд на нейроанатомічні та психофізіологічні засади в пізнанні психіки людини в нормі та при патології»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Який сучасний досвід науковців на нейроанатомічні та психофізіологічні засади в пізнанні психіки людини в нормі та при патології? 2. Чому клінічному психологу необхідні знання про нейроанатомічні та психофізіологічні засади в пізнанні психіки людини в нормі та при патології? 3. Які характеристики в пізнанні психіки людини в нормі та при патології?	Робота в малих групах. Кожна група – підготувати сучасні дослідження та погляди на . нейроанатомічні та психофізіологічні засади в пізнанні психіки людини в нормі та при патології Зробити презентацію.	До наступ. практ. заняття
Діагностування «Нейродіагностика функції кіркових центрів зорового аналізатору»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Які сучасні дослідження нейродіагностики функції кіркових центрів зорового	Завдання. 1..Опишіть вибір методів психодіагностики з врахуванням оволодіння	На прак. занятті

	аналізатору? 2. Який психодіагностичний інструментарій можна використовувати з нейродіагностики функції кіркових центрів зорового аналізатору у роботі клінічного психолога? 3. У чому полягають недоліки нейродіагностики функції кіркових центрів зорового аналізатору?	Нейродіагностичних функцій кіркових центрів зорового аналізатору, підготуйте психологічні рекомендації, спрямовані на оптимізацію знань з даної теми. Результати доповіді на практичному занятті.	
Вирішення практичних завдань «Психофізіологія слухової, смакової та нюхової систем, їх взаємозв'язок в нормі та при патології».	<i>Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком:</i> 1. Які характеристики смакової та нюхової систем, їх взаємозв'язок в нормі та при патології треба врахувати для побудови успішної індивідуальної програми пацієнта? 2. Які особливості мають пацієнти з розладами слухової, смакової та нюхової системи? 3. У чому відмінність слухової, смакової та нюхової систем?	<i>Завдання.</i> Опишіть очікувані результати роботи клінічного психолога з пацієнтом, який має порушення слухової, смакової або нюхової систем. Результати доповіді на практичному занятті.	На прак. занятті
Круглий стіл: «Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем, сучасні теорії та практики»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: Проблемне питання: Які переваги вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем? Наведіть сучасні наукові дослідження.	<i>Завдання.</i> Розробіть психологічні рекомендації для роботи клінічного психолога з пацієнтами, які мають порушення вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем. Результати доповіді на практичному занятті	На прак. занятті
Дискусія «Сучасні підходи до психофізіології рухової діяльності та адаптації людини, недоліки та переваги»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Які психологічні маркери психофізіології рухової діяльності та адаптації людини? 2. Від яких факторів залежить рівень адаптації	Завдання. Розробіть рекомендації клінічного психолога щодо ефективності використання сучасних підходів до психофізіології рухової діяльності та адаптації людини.	На прак. занятті

	рухової діяльності пацієнта? 3. Які труднощі виникають при неправильних підходах до психофізіології рухової діяльності та адаптації людини? 4. Зазначте недоліки та переваги рухової адаптації.	Результати доповіді на практичному занятті	
Семинар «Загальні поняття та терміни в нейроанатомії»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Дайте визначення поняттю «нейроанатомія». 2. Як впливає правильне використання термінологічного словнику в роботі клінічного психолога на роботу з документацією? 3. Основні поняття та терміни в нейроанатомії, які використовує клінічний психолог у своїй роботі.	<i>Завдання</i> 1. Складіть словник опорних понять та термінів з нейроанатомії. 2. Наведіть сучасні дослідження в яких використовується поняття, термін з нейроанатомії. Обговоріть отримані результати в групі.	На прак. занятті
Дискусія «Психофізіологічні механізми управління поведінкою, аналіз теорій та концепцій, переваги та недоліки»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Які основні теорії та концепції психофізіологічних механізмів управління поведінкою? 2. Переваги та недоліки психофізіологічних механізмів управління поведінкою? 4. Аналіз теорій та концепцій за кордоном щодо управління поведінкою з порушеннями.	<i>Завдання</i> 1. Зазначте психофізіологічні механізми управління поведінкою. Проаналізуйте закордонні теорії і концепції щодо психофізіологічних механізмів управління поведінкою. .	На прак. занятті
Діагностування «Психофізіологічні методи діагностування психічного стану пацієнта»	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Які основні психофізіологічні методи діагностування психічного стану пацієнта? 2. Психологічні маркери психофізіологічних	<i>Завдання</i> 1. Зазначте психофізіологічні методи діагностування психічного стану пацієнта». Проаналізуйте сучасні психофізіологічні методи діагностування	На прак. занятті

	методів. Практика використання у роботі клінічного психолога.	психічного стану пацієнта .	
Вирішення практичних завдань «Нейроанатомічне пояснення нейропсихологічних синдромів полімодального генезу.».	Участь у колективному обговоренні з динамічним зворотнім зв'язком: 1. Специфіка нейроанатомічного пояснення нейропсихологічних синдромів полімодального генезу 2. Які основні характеристики нейропсихологічних синдромів полімодального генезу?	Завдання 1. Зазначте характеристики нейроанатомічного пояснення нейропсихологічних синдромів полімодального генезу Проаналізуйте закордонні дослідження щодо нейропсихологічних синдромів полімодального генезу. Зробіть презентацію.	На прак. занятті

Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Кількість годин заочна	Форми контролю
1	Теоретична основа психофізіологічних методів в роботі клінічного психолога. Аналіз сучасних методологічних принципів в нейроанатомії та психофізіології вищих психічних функцій. Опрацювати та порівняти підходи до психофізіологічних методів діагностики в Україні та за кордоном. Підготувати письмовий огляд наукових статей з нейроанатомічного та психофізіологічного напрямку (не менше 5 джерел 2020–2025 рр.).	9	12	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	Методологічна основа психофізіології. Описати можливості використання методологічних основ психофізіології.	10	13	
3	Провідні шляхи та кіркові центри зорового аналізатора, порівняльний аналіз. Порівняти класифікації щодо когнітивних розладів з позиції нейроанатомічної топіки порушень. Проаналізувати відмінності в підходах до ранньої діагностики за допомогою психофізіологічних методів.	9	12	
4	Психофізіологія слухової, смакової та нюхової систем, психофізіологічний аналіз. Провести огляд сучасних тестів та інструментальних методів в психофізіології. Підготувати міні-презентацію з аналізом сильних і слабких сторін обраної методики.	9	12	
5	Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем. Порівняльний аналіз. Дослідити приклади функцій мультидисциплінарних команд у клініках щодо використання психофізіологічних методів діагностики. Розробити пропозицію інтегративної моделі для роботи з пацієнтами, використовуючи методи з психофізіології.	10	13	
6	Психофізіологія рухової діяльності та адаптації людини. Порівняльний аналіз. Підготувати письмовий огляд наукових статей з даного напрямку (не менше 5 джерел 2020–2025 рр.).	9	12	
7	Загальні поняття та терміни в нейроанатомії. Підготувати огляд наукових джерел з обраного напрямку (не менше 5 публікацій останніх 5 років).	9	12	

8	Психофізіологічні механізми управління поведінкою, порівняльний аналіз. Підготувати міні-презентацію з аналізом сильних і слабких сторін психофізіологічних механізмів управління поведінкою.	9	13	
9	Проблема мовлення з позиції нейроанатомії та психофізіології. Розробити таблицю порівняння з прикладами з клінічної практики.	9	12	
10	Психофізіологічні засади нейропсихологічних синдромів полімодального генезу. Зробити презентацію на основі світових досліджень 2020–2025 рр.	9	13	
Разом		92	124	

**Індивідуальні навчально-дослідні завдання (план дослідження)
ПРИБЛИЗНА ТЕМАТИКА ДОПОВІДІ (за вибором)**

№ з/п	Тематика (за вибором)	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Теоретична основа психофізіології, порівняльний аналіз.		
2	Методологічна основа нейроанатомії, переваги та недоліки.		
3	Провідні шляхи та кіркові центри зорового аналізатора, визначення топіки.		
4	Психофізіологія слухової, смакової та нюхової систем, топічний аналіз.		
5	Психофізіологія вісцерально-сенсорної та сомато-сенсорної систем, порівняльний аналіз.		
6	Психофізіологія рухової діяльності та адаптації людини, взаємозв'язок та наслідки.		
7	Загальні поняття та терміни в нейроанатомії, порівняльний аналіз сучасних світових шкіл.		
8	Психофізіологічні механізми управління поведінкою, алгоритм дії.		
9	Проблема мовлення з позиції нейроанатомії та психофізіології вищих психічних функцій.		
10	Обґрунтування нейроанатомічних та психофізіологічних засад прояву нейропсихологічних синдромів полімодального генезу		
	Разом	10	10

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Критерії оцінювання
Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	Бали	Критерії
Практичні заняття	0	Здобувач не бере участі в практичному занятті, є лише спостерігачем; ніколи не виступає і не задає питання, незацікавлений у вивченні матеріалу; дає неправильну відповідь на запитання, показує незадовільне знання понятійного апарату і літературних джерел.
	1	Здобувач виконує більшість завдань практичних занять і самостійної роботи; в цілому відповідає на поставлені запитання, але не в змозі переконливо аргументувати свої відповіді, помиляється у використанні понятійного апарату.
	2	Знання здобувача є достатньо повними, студент самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконуючи практичні завдання. Виконані завдання у цілому відповідають вимогам, хоча мають незначні огріхи.
	3	Здобувач виконує всі завдання практичних занять і домашньої/самостійної роботи; демонструє глибокі знання, дає повні та детальні відповіді на питання під час усного і письмового опитування; бере активну участь у обговоренні питань, користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацьовує першоджерела, щоб виконати додаткові завдання; вміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми; висловлює власні міркування, наводить доцільні приклади; вміє знаходити найбільш адекватні форми розв'язання суперечностей; активно, вміло працює в парі/групі/команді; здатний публічно представити матеріал.
Самостійна робота	0	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1	Здобувач володіє знаннями, демонструє відповідні результати навчання, використовує їх у нестандартних ситуаціях, але допускає помилки; з похибками виконує та аналізує практичні завдання.
	2	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності,

		використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: розробка плану дослідження (за вибором)	0	Завдання не виконано. Не зараховуються роботи, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
	1...3	Завдання виконано формально, без виокремлення практичної, емпіричної частини дослідження плану.
	4...6	Завдання виконано з творчим підходом, містить розділ теоретико-методологічної частини дослідження, програми дослідження, обґрунтування використання психодіагностичного інструментарію.
	7...9	Завдання виконано, але всі розділи плану дослідження не розкрито в повному обсязі. Присутні помилки в розрахунках емпіричної частини дослідження, без достовірності отриманих результатів дослідження.
	10..12	Завдання виконано на належному рівні, але не простежується творчого підходу до написання бізнес-плану. Є огріхи в захисті роботи.
	13..14	Завдання виконано з творчим підходом, містить нешаблонні фрази, розгорнуте, цікаве, відрізняється власними роздумами, висновками, представлено з допомогою внесення до плану методів математичної обробки результатів дослідження, що забезпечує надійність та валідність дослідження.
Письмова робота	0.1	Здобувач не менше ніж на 30% контрольних завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	2	Здобувач не менше ніж на 50% контрольних завдань надав правильну відповідь – початковий рівень знань
	3	Здобувач на 51% - 70% контрольних завдань надав правильну відповідь – середній рівень знань
	4	Здобувач на 71% - 90% контрольних завдань надав правильну відповідь – достатній рівень знань
	5	Здобувач на 91% - 100% контрольних завдань надав правильну відповідь – високий рівень знань

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері юридичної психології . При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом і науково-понятійним апаратом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, аргументовано висловлює свої думки, робить на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері юридичної психології, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 С)	Здобувач добре володіє навчальним матеріалом, знає основні теоретичні положення, що відповідають програмі навчальної дисципліни, аналізує можливі практичні ситуації та вирішує їх, але припускається помилок які усуває за підтримки з боку викладача або однокурсників. Пояснює основні положення, дає правильні відповіді щодо форм юридичної психології при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях не є системними, впевнено працює за алгоритмом.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчального матеріалу. Виконує завдання із допустимою кількістю грубих помилок. Виявляє базові знання: має загальні уявлення про систему, структуру, функції та інструменти юридичної психології. На задовільному рівні володіє термінологією, може аналізувати, порівнювати і робити висновки, але відповіді мало аргументовані, неповно обґрунтовані висновки, допускає ряд серйозних помилок при узагальненні та інтерпретації основних закономірностей, фактів та явищ, зміст окремих питань викладає частково, непослідовно, відповідь виявляє прогалини у знаннях. Не виявляє творчості у вирішенні навчально-виховних ситуацій, нестандартні ситуації викликають значні труднощі; здебільшого не має власної позиції
Задовільно (60-63 E)	Здобувач опанував навчальний матеріал в мінімально допустимому обсязі, передбачений програмою навчальної дисципліни. Відповіді неточні або мало аргументовані, з порушенням послідовності викладання. При розкритті теоретичних положень припускається серйозних помилок, неточності у розумінні та інтерпретації основних закономірностей. Має практичні навички, достатні для

	виконання завдань на рівні мінімально допустимих вимог. При вирішенні завдань виконує роботу за зразком (практичним коментарем), але не розуміє достатньою мірою мету роботи, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок. Виконує завдання зі значною кількістю грубих помилок.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач недостатньо володіє навчальним матеріалом (менше, ніж половина обсягу навчального матеріалу), знання фрагментарні, під час відповіді припускається суттєвих помилок, не може викласти зміст основних положень, не вміє самостійно робити узагальнюючий висновок, необхідні практичні уміння роботи не сформовані, принципові помилки в ході виконання завдань, не може самостійно виконати роботу. Здобувач демонструє недостатній рівень навчальних результатів за заданими стандартами по деяких складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність їх доопрацювання та повторного складання контрольних заходів.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не володіє навчальним матеріалом передбачений програмою навчальної дисципліни, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань, не усвідомлює мету вивчення дисципліни, відсутні практичні уміння та навички, не вміє орієнтуватися під час розв'язання практичних завдань, більшість навчальних завдань не виконано. Здобувач демонструє повну відсутність навчальних результатів за заданими стандартами по всіх складових навчальної програми з дисципліни, що свідчить про необхідність повторного вивчення курсу.

Засоби діагностування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, екзамен. Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, круглий стіл, презентація результатів самостійної роботи.

Питання до залікового заняття

1. Предмет, задачі та методи дисципліни “Анатомічна та фізіологічна основа ЦНС”.
2. Історичний нарис розвитку анатомії центральної нервової системи; поняття про еволюцію та еволюційну теорію, макро – та мікроеволюцію.
3. Сучасні теорії еволюції органічного світу.
4. Форми еволюції, головні напрямки еволюції та анатомо – фізіологічні докази еволюції.
5. Нейрогуморальна регуляція організму.
6. Філогенез різних форм поведінки та функції нервової системи.
7. Будова та розвиток нервових клітин.
8. Роль мієлінової оболонки.
9. Функції, властивості та класифікація нейронів.
10. Будова та види синапсів.
11. Нейроглія – її типи, місце локалізації та значення.
12. Рефлекси та їх класифікація, рефлекторна дуга.
13. Нервові центри; оболонки та кровопостачання головного і спинного мозку, лікворна система мозку.
14. Зовнішня та сегментарна будова спинного мозку, невром ер.
15. Будова сірої та білої речовини.
16. Провідникові шляхи спинного мозку і зв’язок з головним мозком.
17. Спинномозкові нерви, їх похідні та області іннервації.
18. Нервові сплетіння та їх гілки.
19. Стовбур мозку: довгастий мозок, міст, середній мозок; особливості розвитку голови і головного мозку.
20. Ретикулярна формація - топографія, будова, значення.
21. Черепні нерви та області їх іннервації.
22. Мозочок та його зв’язки.
23. Проміжний мозок: таламус, епіталамус, гіпоталамус, мета таламус.
24. Лімбічна система – будова, функції, зв’язки.
25. Онто – та філогенез лімбічної системи.
26. Кінцевий мозок; кортиколізація функцій; кора- неокортекс, архікортекс і палеокортекс.
27. Півкулі головного мозку та їх рельєф.
28. Зони кори головного мозку та їх функціональна характеристика: лобна, тім’яна, потилична, скронева, острівкова, лімбічна доли.
29. Функціональні центри кори і їх локалізація.
30. Цито – та мієлоархітектоніка кори великого мозку.
31. Структурно – функціональна характеристика типів кори великих півкуль.
32. Модульна організація кори великих півкуль; базальні ядра: смугасте тіло (стріатум, паллідіум, бліда куля), огорожа та миндалевидне тіло; стріо-паллідарна система; зв’язки базальних гангліїв.
33. Волокна, пучки, тракти, променистості, спайки (комісури).
34. Внутрішні зв’язки головного та спинного мозку - асоціативні, комісуральні, проєкційні шляхи, їх функціональне значення та

- локалізація. 35. Пірамідна система; провідникові шляхи пірамідної системи (кірково – спинномозковий та кірково – ядерний шляхи).
36. Провідникові шляхи екстрапірамідної системи (червоноядерно – спинномозковий або руброспинальний тракт та ядра ретикулярної формації чи ретикулоспинальний тракт; рецептори).
37. види рецепторів, характеристика.
38. сенсорні провідникові шляхи (види рецепції).
39. Провідникові шляхи протопатичної чуттєвості.
40. Провідникові шляхи глибокої чуттєвості.
41. Провідникові шляхи поверхневої чуттєвості.
42. Сенсорні шляхи мозочкового напрямку; проекційні зв'язки мозочка – висхідні та низхідні шляхи.

ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

Змістовий модуль 1. Структурно-функціональна організація нервової системи.

1. Основною тезою екіпотенціалізму є:
 - 1) багаторівневність організації ВПФ;
 - 2) функціональна рівноцінність лівої та правої півкуль;
 - 3) важлива схожість перебігу психічних функцій в усіх людей;
 - 4) рівноцінність ролі всіх зон мозку у реалізації психічної діяльності.
2. Медіобазальні відділи головного мозку за класифікацією Лурія відносяться:
 - 1) до енергетичного неспецифічного блоку;
 - 2) до блоку переробки екстероцептивної інформації;
 - 3) до блоку програмування, регуляції та контролю;
 - 4) до жодного з них.
3. Інструментом виділення нейропсихологічного фактора є:
 - 1) сукупність фізіологічних досліджень;
 - 2) клінічна бесіда з хворим чи випробуваним;
 - 3) синдромний аналіз;
 - 4) математична процедура.
4. Відмінність асинхронії від гетерохронії у розвитку психіки дитини полягає:
 - 1) у тому, що гетерохронія є природним фактором розвитку;
 - 2) у масштабності охоплення психічних функцій;
 - 3) у тому, що асинхронія стосується лише одного аспекту роботи мозку;
 - 4) відмінностей немає, це синоніми.
5. Порушення контролю над виконанням своєї поведінки переважно пов'язані з:
 - 1) патологією лобових часток;
 - 2) ушкодженням глибоких структур мозку;
 - 3) порушенням роботи тім'яно-потиличних відділів;
 - 4) скроневою патологією.
6. До завдань, розв'язуваних за допомогою методів нейропсихологічної діагностики, не належить:
 - 1) постановка топічного діагнозу;
 - 2) оцінка динаміки психічних функцій;
 - 3) визначення причин аномального психічного функціонування;
 - 4) вибір форм нейрохірургічного втручання.
7. Розлади різних видів відчуттів називаються:
 - 1) агнозіями;
 - 2) галюцинаціями;
 - 3) сенсорними розладами;
 - 4) ілюзіями.
8. Загальною ознакою зорових агнозій є:
 - 1) нездатність побачити щось;
 - 2) зміни полів зору;
 - 3) порушення розумових процесів;
 - 4) втрата можливості впізнавання

Змістовий модуль 2. Загальна анатомія та фізіологія центральної нервової системи

9. Нездатність пізнати плоский предмет навпомацки із заплющеними очима називається:

- 1) аутоагнозією;
- 2) тактильною агнозією;
- 3) дермолексією;
- 4) соматоагнозією.

10. Аутоагнозія - ознака:

- 1) нижньотім'яної поразки;
- 2) верхнетім'яної поразки;
- 3) середньотім'яної поразки;
- 4) ураження вторинних відділів зорового аналізатора.

11. До перших спроб локалізувати ВПФ в корі головного мозку відносяться роботи:

- 1) Галена;
- 2) Галля;
- 3) Клейста;
- 4) Лурія.

12. Основним предметом реабілітаційної нейропсихології є:

- 1) встановлення причинно-наслідкових відносин між пошкодженим мозком та змінами з боку психіки;
- 2) розробка методів інструментального дослідження хворих із локальними ураженнями мозку;
- 3) відновлення втрачених через травму чи хворобу вищих психічних функцій;
- 4) вдосконалення уявлень про нейропсихологічні симптоми та синдроми.

13. Автором культурно-історичної теорії розвитку ВПФ є:

- 1) Сеченов;
- 2) Бехтерев;
- 3) Виготський;
- 4) усі троє.

14. Зона найближчого розвитку – це:

- 1) найближчий до поточної дати віковий період;
- 2) те, що може дитина за допомогою дорослого;
- 3) рівень досягнутого інтелектуального розвитку;
- 4) критерій навчальної успішності.

15. Системоутворюючим фактором для всіх типів функціональних об'єднань відповідно до концепції Анохіна є:

- 1) наявність зв'язку між елементами системи;
- 2) чисельність елементів системи;
- 3) наявність кількох рівнів у системі;
- 4) ціль.

16. Термін "гетерохронність" у нейропсихології позначає:

- 1) Проблеми формування гностичних функцій;
- 2) неодноразовість розвитку функцій;
- 3) патологію з боку рухового апарату;

4) відмінності у результатах нейропсихологічного тестування.

Змістовий модуль 3. Відділи ЦНС.

17. Мінливість мозкової організації функцій є відображенням:

- 1) принцип системної локалізації функцій;
- 2) принцип динамічної локалізації функцій;
- 3) принципу ієрархічної супідрядності функцій;
- 4) всіх трьох принципів.

18. Жорсткість організації мозкових функцій обумовлена:

- 1) меншою схильністю до травм;
- 2) їхньою реалізацією в макросистемах головного мозку;
- 3) більш раннім періодом формування;
- 4) останніми двома обставинами.

19. Основною тезою еквіпотенціалізму є:

- 1) багаторівневість організації ВПФ;
- 2) функціональна рівноцінність лівої та правої півкуль;
- 3) важлива схожість перебігу психічних функцій в усіх людей;
- 4) рівноцінність ролі всіх зон мозку у реалізації психічної діяльності.

20. Медіобазальні відділи головного мозку за класифікацією Лурія відносяться:

- 1) до енергетичного неспецифічного блоку;
- 2) до блоку переробки екстероцептивної інформації;
- 3) до блоку програмування, регуляції та контролю;
- 4) до жодного з них.

21. Інструментом виділення нейропсихологічного фактора є:

- 1) сукупність фізіологічних досліджень;
- 2) клінічна бесіда з хворим чи випробуванним;
- 3) синдромний аналіз;
- 4) математична процедура.

22. Відмінність асинхронії від гетерохронії у розвитку психіки дитини полягає:

- 1) у тому, що гетерохронія є природним фактором розвитку;
- 2) у масштабності охоплення психічних функцій;
- 3) у тому, що асинхронія стосується лише одного аспекту роботи мозку;
- 4) відмінностей немає, це синоніми.

23. Порушення контролю над виконанням своєї поведінки переважно пов'язані з:

- 1) патологією лобових часток;
- 2) ушкодженням глибоких структур мозку;
- 3) порушенням роботи тім'яно-потиличних відділів;
- 4) скроневою патологією.

24. До завдань, розв'язуваних за допомогою методів нейропсихологічної діагностики, не належить:

- 1) постановка топічного діагнозу;
- 2) оцінка динаміки психічних функцій;
- 3) визначення причин аномального психічного функціонування;
- 4) вибір форм нейрохірургічного втручання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Алан Кроссман Нейроанатомія: текст і кольорові ілюстрації, 7-е видання. Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2025. 190 с.
2. Бакаєв С.Д. Клінічна нейроанатомія: *навч. посібник*. К.: Вища шк., 2022. 220с.
3. Дегтяренко Т. В., Ковиліна В. Г. Д 26 Психофізіологія розвитку : підручник для студентів закладів вищої освіти. Київ : ДП «Експрес-об'ява», 2023. 352 с.
4. Заболотна А.В. Нейроанатомія: *підручник*. К.: Вища шк., 2022. 398с.
5. Загорна Є.Є. Основи психофізіології: *навч. посібник*. К.: "Професіонал", 2021. 200 с.
6. Кузів .О.Є. Психофізіологія: *курс лекцій*. Тернопіль: вид-во ТНТУ ім. І. Пулюя, 2022. 194с
7. Психофізіологія : конспект лекцій / укл. : Н. В. Коляда. Суми : Сумський державний університет, 2022. 264 с.
8. Психосоматика та психологія здоров'я: комплекс робочих навчальних програм (для підготовки студентів спеціальності 053 – психологія// освітньої програми «психосоматика та психологія здоров'я» освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» та освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр») / за редакцією проф. г. п. мозгової / авт. кол. кафедри психосоматики та психологічної реабілітації факультету. КНПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. 427 с.
9. Робоча програма навчальної дисципліни «Психофізіологія» для студентів галузі знань 05 «соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 «Психологія» за освітньо-професійною програмою «Реабілітаційна психологія» за першим (бакалаврським) освітнім рівнем, Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2022. 15 с.
10. Савенкова І.І. Клінічна психологія: *навчальний посібник*. 3-е видання. Херсон: ООО «Айлант», 2021. 320с.
11. Савенкова І.І. Нейропсихологія: *навчально-методичний посібник*. Миколаїв: МНУ, 2021. 220с.
12. Савенкова І.І. Патопсихологія: *навч.-метод. посібник*. 2-е видання. Миколаїв: МНУ, 2020. 220с.
13. Соловійов О. В., Літвінова О. В. Психічне оркеструє інформаційну активність мозку : від фізичного існування до психічно здійснюваного буття. *Психологія і особистість*, 2022. №2(22). С. 41–85.
14. Фехета В. Фізіологія нервової системи: підручник для медиків. ULR : https://www.researchgate.net/publication/321110855_Fiziologia_nervo_voi_sistemi
15. Чаркіна О. А. Методичні матеріали з курсу «Нейропсихологія». Модулі 2-5 для студентів-бакалаврів 4 курсу (7 семестр) спеціальності 053 «Психологія». Кривий Ріг : вид-во КДПУ, 2020. 67 с.
16. Essential Clinical Neuroanatomy / Т. Н. Champney. 2nd ed. Hoboken : Wiley Blackwell, 2023. 352 p.

Допоміжна

1. Savenkova I. The Psychology of Time: *tutorial*. Mykolaiv: Ilion, 2020. 240s.
2. Savenkova I. Psychosomatics: *tutorial*. Mykolaiv: Ilion, 2020. 180s.

3. Savenkova I., Didukh M., Ruda N., Litvinenko I., Chuhueva I. Individual Chronotope of the Neurotic, Stress and Somatoform Disorders. *Nveo-Natural Volatiles & Essential Oils*. V.8. Issue6. 2021. P.1069-1078.
4. Savenkova I., M. Diduk, V. Schevchenko, O. Oleksyuk, V. Yaroshenko Psychological features of the course of SARS-CoV-2 in individuals with chronic nephrology diseases. *The Editorial Board of Journal of Education and Health Promotion*. February. 4, 2023. IP: 8277.218. 194.
5. Чуєва С.К. Нейроанатомія: методичні рекомендації. К.: Вища шк., 2020. 98с.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : URL : <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека : URL : <http://odnb.odessa.ua/>.
4. Бібліотека Університету Ушинського : URL : <https://library.pdpu.edu.ua/>